

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona
Fél évre . . . 4 korona
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: VASÁRNAP.Felelős szerkesztő: **KOMÁROMY ISTVÁN.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Erzsébet-tér 9. sz. alatt a könyvnyomdában. Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetésny, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata 15 fillér.
Többszöri hirdetésnél árkedezmény.

Nyilttér:

Egy sor 50 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Munkabér és megélhetés.

A napokban olvastam egy a kivándorlásról szóló cikkben, hogy az amerikai munkás napkeresete egyenlő egy magyarországi főtisztviselőnek egy napra eső fizetésével s hogy Amerikában az ottani viszonyok között a munkás kevesebből nem élhet meg.

Azt hiszem, kivételt képez e tekintetben a Magyarországból oda vándorolt magyar és tót munkás kik Amerikában is lehetőleg itteni szokásaik szerint élnek s így — ha állandóan munkában lehetnek — rendszerint kisebb-nagyobb összeget megtakarítanak keresményükből.

De hát ez érthető is, mert a magyar munkást rendszerint ép a meggazdagodás vágya vezérli Amerikába.

Hogy azonban ez a vagyongyűjtés után való törekvés nagy áldozattal jár — láthatjuk a visszavándoroltakon, kik pénzt ugyan hoznak haza, de erőt és egészséget vajmi keveset.

És ez természetes, — mert az amerikai munkás sokkal többet dolgozik, mint az itteni; és ha a nagyobb, több erőt sorvasztó munka mellett csak oly életmódot folytat, mint folytatott a kevesebb erőt igénylő munkánál — az csak az életerő és egészség rovására történhetik.

Ezt azonban nem veszik tekintetbe a mi munkásaink, kik az amerikai viszonyoktól nagyon is eltérő helyzetben, az amerikai munkabérek kivívását tűzték ki célul.

A nap-nap után megújuló munkamegszűntetések, sztrájkok mindazt czélozzák s érik is el, hogy a munka pénzbeli ára emelkedjék.

Hiszen nem kell messze időbe visszamenünk, hogy lássuk mint nőtt a közönséges tanulatlan munka napibére 20—30 krról 1 frt s 1 frt 50 krra, s mint ért az el nálunk is — ha már nehezebbé válik 5—6 frtot is, — s mint

lett a már* megelőző tanulást kívánó napszámomunka napibére átlagban 2—3 frt.

A földbirtokos többé már nem lesz képes birtokából jövedelmet meríteni, mert megemésztí a cseléd és munkabér s az önálló iparos csak úgy tehet szert valamelyes tiszta bevételre, ha az iparcikkek árát kétszeresére emeli, mert különben ipari alkalmazottjai harácsolják el a teljes jövedelmet.

Ez a szocializmus túltengése.

És mi lesz a várható eredmény?

Nem más, mint az amerikai viszonyoknak átültetése.

Ha a munkás többet keres, többé is kerül a megélhetése.

4—5 forint napi kereset mellett 4—5 forint lesz a napi szükséglet ára is, a mint 1 frt munkabér mellett 1 frt volt a napi szükséglet beszerzési ereje.

Erre nézve is tiszta képet nyújtanak a közelmult s a ma tapasztalatai.

Pár évvel előbb 100 frt átlagában vette a mészáros a vágni való szarvasmarhát s adta pl. Rimaszombatban a marhahus kilogrammját 40 krért, ma 100 frt körül van a borju darabja s 70—80 krt fizet a munkás is a hus kilogrammjáért.

20—24 frt ára tűzifa elég volt egy szegény embernek téli tüzelésre, ma ezért körülbelül 50 frtot fizet. — De miért? Azért, mert nagyobb lett a fát kivágó napszám s az azt befuvarozó fuvarbére.

Alulról — a tömegetől indult ki a szükségleti cikkek áremelkedése, mint természetes folyamánya a munka áremelkedésének.

Innen van például, hogy a tanítók csak 8 évi iskolázás s 5 évi előző tanítói működés után 24 éves korukban érik el az 1400 kor. fizetést,

dor czár 8000 rubelért megvette a szankt-peterburgi muzeum számára.

Az illető jeges agyagpartból 18 befagyott mammut került elő. De temérdek mammut csontvázat és agyart találtak Szibéria északi részén, az agyarakat elefántcsont gyanánt veszik. Orosz geológusok szerint eddig vagy 20,000 mammut csontváza került elő Szibéria jegbeagyott területén. (Papp. K. A föld. 163. l.)

De el volt terjedve a mammut Európában is és hosszú szőre a mellett látszik bizonyítani, hogy a jégkorszak telei már beállottak az ő életében.

Nálunk is óriás csordákban taposhatta az őserdők ösvényeit, mert százszámra találtak csontjait a Dunántul lösz falaiban, a Tisza kimosott partjain, Nógrádvarmegyében Jobbágyin s Gömörben Ajnácskő mellett a csontárookban.

A mammut hatalmas csontjait az emberek már régóta ismerték, de nem tudták, hogy mik lehetnek? Az ő korban hősök, óriások csontjainak tartották, a középkorban templomok, kolostorok, városházak falaiból lánczolva mutogatták, végre Cuvier mutatta ki, hogy azok az indiai elefánt ősenek a csontjai.

A közönséges mammut tudományos neve elephas primigenius, de legnagyobb volt az elephas antiquus, megvolt még a pliocénból fennmaradt elephas meridionalis. Észak-Amerika északi részein a mastodon giganteum, déli részein elephas americanus nevezetű állatok voltak a megfelelő elefántformák. Az első 4 méter magas, 6 méter hosszú volt, 4 méteres agyarakkal. Egyéb diluivalis állatok Amerikában: ló, tapir, láma, tigris, farkas, továbbá óriás lajhárok: mylodon, megatherium, megalonyx, hódok és laposorrú majmok csontvázaiknak maradványai nagy számmal találhatók a pampa képződményekben. Az akkori öves állat is óriás volt a maihoz képest, ez volt a glyptodon reticulatus, a páncélos emlős állatok őse.

Európa állatvilága gyakori maradványait tünteti elő az ősbőlénynek: bison priscus, továbbá sokféle szarvas járt vidékeinken, a melyeknek faja vagy kiveszett, vagy a sarkvidékre húzódott vissza a jégkorszak elmúlásával. Nálunk tanyázott a rénszarvas: cervus tarandus — az iramgim: cervus alces — óriás szarvas: cervus megaceros és megvolt a mai gímzarvas is.

Az iramgim vagy jávorszarvas itteni tanyázásának

a mennyit körülbelül kereshet nálunk is egy 18—19 éves kőmives-legény s hogy a doktor-diplomával bíró bírósági joggyakornok 12 évi iskolázás s legtöbb esetben 1—2 évi díjtalan működés után 24—25 éves korában kap 1000 korona díjazást, a mennyit keresnek körülbelül az utcázseprők; — s innen van, hogy a XI. és X. fizetési osztályba osztott tisztviselők 40 évi szolgálat után is csak 2200—2800 korona fizetést kaphatnak, mennyit egy grajzleros is keres üzleti évei legelején is majdnem minden befektetés és tanulás nélkül.

Ezek természetesen legjobban érzik a rohamos áremelkedés súlyát s éppen azért nem kerülhetnek nagy barátságba a most lábra kapott ferde szocialista törekvésekkel.

Ennek lett folyamánya a tisztí hivatalnoki fizetések felemelése is, — bár ez oly nagy mértékben nem történhetett, mint a napszám s kézi munkánál, vagy a földmívelési és kereskedelmi alkalmazottaknál, mert az állami pénzügy szigorúan körvonalozott keretei ily gyors emelkedést nem engedhetnek.

Ezek is folyton fizetésemelést sürgetnek tehát, mert arra kényszerítetnek.

Az állam pedig végtére nem zárkozhatik el a jogos kérelem elől s egyszer majd megadja ezen alkalmazottjainak érdemlett bérüket, mi a legbiztosabban egy adóemelkedést fog teremteni, természetesen indirekt adóemelkedést, a mely kényelmesebb — s akkor végre elérkezik Magyarországra is az amerikai nagyságu munkabér anélkül, hogy köszönet volna benne.

Vármegyei rendes közgyűlés. Bornemisza

László alispán a folyó hó 4 én megjelent vármegyei „Hivatalos Lap”-ban a következő hirdetémmel július hó 25—26-ik napjaira Rimaszombatba rendes közgyűlést hív össze:

nyomairól személyesen is meggyőződtem, mikor 7 évvel ezelőtt Gömör- és Borsodmegye határán Domaházához közel a szilakszói pusztán két társammal feltaláltuk a lösz-agyagos domb oldalában, az ut szélén annak az iramszarvasnak lapátalaku ágas szarva végét és egy esigolyáját, a melynek szarva kezdetét a domaházi kaurtor találta, ugyanott a földből kimosva. A meredek lösz domboldalból moshatták ki a záporpatakok és a hóolvadás vizei.

Óstulok: bos primigenius és ló: equus caballus maradványok ritkábbak s volt egy rhinoceros faj is a diluvium idején.

Nevezetes még abban a korszakban az oroszlan európai tanyázása, különösen barlangokban lakott, ezért barlangi oroszlan-felis spelea. Volt továbbá barlangi hyéna és barlangi medve: ursus speleus. Ez jóval nagyobb lehetett a mai medvénél, vagy 3 méteres. Cuvier 3 faját különböztet meg: Ursus speleus, priscus és arctoides s a biharmegyei barlangokban mind a háromnak csontjait találták. Igen sok barlangi állat csontja került elő a bihari igriczi barlangból s a Meleg Szamos forrásánál elterülő oncsászi barlangból, amely 1600 méter magasságban valóságos őstemetője a jégkorszakbeli emlős állatoknak. (Lásd Papp K., A föld. 166 lap.)

Tevédnénk azonban, ha a diluviumot folytonos, szakadatlan jég és hó korszakának tartanók. Többször visszahúzódott a jég a sarki vidékekre s vele a sarki állatvilág is és közben mérsékeltbb klíma terjedt el vidékeinken. Ugy hogy legalább is két jégkorszakot különböztetnek meg közbeeső enyhébb korszakkal. Ezt az enyhébb időszakot jégkörtzi: interglacialis-időszaknak hívják. De valószínűnek látszik, hogy több ilyen interglacialis időszak is volt és a jégkorszak többször is beállott. Hogy hányszor? arra még az eddigi kutatások nem képesek elegendő fényt deríteni.

Ilyen interglacialis időszak maradványának tartják pl. Svájcz lignit (tőzeges) telepeit, amelyekben vörösfenyő, nyárfa, fűzfa és vízi növények maradványai találhatók s ekkor élt ott az óriás szarvas.

Valamelyik ilyen interglacialis korszakra esik az ember megjelenése is Európa földjén. De hogy melyikre, azt tudományosan meghatározni a mai ismereteink alapján nem lehetséges. Az emberi eszközöket a történelem előtti időkben több korszakra sorozták. Vannak kö-

TÁRCZA.

A teremtés napjai.

Irta: HORVÁTH ZOLTÁN.

(12)

VII. A hatodik nap.

D'Orbigny így ír erről a dolegról: „Ugy látszik, hogy Dél-Amerika állatjait egyetlen tényező pusztította ki, mely a talaj nagy szövetődéseivel volt összefüggésben, talán az Andések emelkedésekor. Külömben meg nem értjük a nagy állatok váratlan és rögtönj veszedelmét s a pampaagyag rengeteg lerakódásait. Én azt látom, hogy ezt a pusztulást a kontinensnek vízzel való elárasztása okozta s ezt a nézetemet világosan bizonyítják a pampaagyag telepei, melyek vízből valók. Hogy magyarázzuk meg különben ez állatok pusztulását s a csontokban gazdag pampa rétegek egyenmőségét? Éz a föltevés karöltve jár azzal a másikkal, hogy a pampaagyag rögtön rakódott le, mint hatalmas vizáraknak üledéke, melyek a talajt s kőzeteket szétmosták és összekeverték. A pampa agyagnak ez az egyenmősége 200 mértföldnyi szélességben megfontolásra méltó.” (Próhászka: Föld és ég 217. lap.)

A negyedkori állatvilágnak legérdekesebb leletei közé tartozik a szibériai mammut. 1799-ben Ossup Schumachow, tunguz főnök a Léna folyam torkolatánál a jeges agyagra fagyva látott valami tárgyat, de csak 1801-ben omlott le annyira az agyag, hogy fölismertette a magas part oldalában kilátzó mammutot. Ekkor már a mammut agyaráit is lehetett látni. 1804-ben újra arra járt s akkor már az állat lefordult a magas agyagpartról s ott feküdt a homokzátonyon. Schumachow lefűrészelte az állat agyaráit s eladta 50 rubelért. 1806-ban végre európai ember került oda: Adams botanikus. Ez a dolegról hallván, a Léna torkolatához utazott s meg is találta a mammutnak nagy részét, azonban husából már sokat föltáltak az éhes vadállatok és a kutyák. Egyik első lába egészen hiányzott, alsó ajka, orrmánya és farka is részben elpusztult, de megvolt fején a bőr, megvolt egyik szeme, megvolt az az oldala, a melyen feküdt, hosszú sűrű szőrrel benőve s a hóban szétszórva sok szőr, egyik-másik szála fél méter hosszú. A leletet Sán-

„Törvény és szabályrendelet értelmében tartandó rendes negyedévi nyári vármegyei közgyűlés határidejéről, főispán ur ő Méltóságával egyetértőleg, a *folyó évi július hó 25 ik és következő 26 ik napjának* d. e. 10 órája Rimaszombatba, a vármegyei székház nagytérkébe tüzetik ki.

Midőn erről vármegyénk közönségét értesítem és a vármegyei bizottság tagjait személyes megjelenésre hivatalból tisztelettel felkérem, egyidejűleg köztudomásra hozom, hogy ez alkalommal a köztanácskozás és elintézés kiválóbb tárgyat, a leköszönés folytán üresedésbe jött egyik II-od osztályú szolgabírói tisztii állásnak a közreherdelt pályázat alapján választás útján leendő törvényszerű betöltése, valamint a törvény 46-ik szakasza értelmében, szabályszerűen kihirdetendő tárgysorozatban részletesen felsorolandó közérdekű és fontos vármegyei ügyek fogják képezni.

Vármegyénk vasutai.

A miskolczi kereskedelmi és iparkamara által a kereskedelmi miniszterhez felterjesztett s a megyénk területére kiépítendő vasutakra vonatkozó részét közöljük:

„A dobsina — poprádi vonalak elsőrangú állami vasutaké való kiépítése nagyfontosságú országos érdek.

Gömör megye vasuti halozata szinte két részre osztja a vármegyét. Ugyanis a miskolczi — füleki pályából kiágazó két államvasuti vonal egyike a bánréve-dobsinai a vármegye keleti részén vonul végig, a másik: a feled — tiszolczi a nyugati részén, a mely állapot csak úgy felelhetne meg, ha a két állami vonalból, mint életerős törzsből, dus lombozatu ágak hajtának ki a szükséges szárnyvonalak.

A vármegye északi, nemkülömben a két állami vonal közötti részei vasuttal csekély mérvben, némely vidékek pedig egyáltalán nem birnak.

Súlyos hátrány ez már közigazgatási szempontból, mert a vármegyei középpont csak nagy kerülővel, költséggel és idővesztéssel hozzáférhető.

A vármegyét érczekben, ásványokban, kőben, fában való gazdag volta egyenest predestinálja a legváltozatosabb és legnagyobb terjedelmű, bányászatra, iparra. És ha vasutai keli tervszerűséggel épülnek ki, a gazdasági fejlődés magas fokáról volna alkalmunk beszámolni. Ezt ma azért nem tehetjük meg, mert alig tíz éve, hogy h. é. vasutakban valamennyire gyarapodott. Ez azonban vajmi kevés itt a teendő — még ha állami erővel is — égetően sürős, mert nagy nemzeti szempontok parancsolják és mert a vármegye lakosságát — fájdalom — negyedszázad óta a tengerentuli kivándorlás a szó valódi értelmében tizedeli.

Mai vasuti rendszere mellett továbbá attól is lehet tartani, hogy a forgalom egyfelől a természetes közép-pontoktól, de a vármegyétől magától is mesterségesen elterelődik.

Mindezen szempontok figyelembe vételével a dobsina — poprádi-kivül a következő vasutak válnak a vármegyében szükségessé:

1. Rimaszombat — Póltár. E vasut Rimaszombattól kiindulva: Susány, Zaluzsány, Cserepes, Nagyszuhá községeket érintve, csatlakoznék a losonczi vidéki h. é. vasutak Póltár állomásához. Az érintett vidék jelentékeny agyagiparnak korszerű fejlesztését előidézné, de ugy közigazgatási, mint kulturális szempontokból is szükséges és a vidék természetes göczpontját a közeli Rimaszombat képezi, ide tüzik tehát a gazdasági és társadalmi érdekek.

A losonczi vidéki h. é. vasut most észak felé épül s érinteni fogja a vármegye Kokova községét. Ha a Rimaszombat — póltári vonal létesítése elmarad, a forgalom nemcsak természetes középpontjától, Rimaszombattól te-

ronz- és vaskorszakba tartozó tárgyak. Legrégiebbek a kőkorszakok (palaeolith) és az újabb, vagy csiszolt kőkorszakot (neolith). A palaeolith kőkorszak Európában a diluvium korszakával vá össze s erre nézve Szabó József így fejezi ki a tudományos kutatások eredményét: „A palaeolith kőkorszakban sem a darwinizmusra nem találunk még támaszt, de paradicsomi existenciára sem. Az ember itt nem keletkezett, már vándorlásának van bizonyítéka; hogy honnét, eddig nem tudjuk.” (Előadások a geológia köréből 240 lap.)

Milyen különbség van egy komoly tudós nyilatkozata és azoknak a népszerű bölcseknek iratai között, akik a darwinizmust, mint tökéletes, bevégzett kutatások eredményét állítják oda a közönség elé és mint Häckel, már új vallást hirdetnek a biblia alapuló vallások romjain. „A darwinizmusra nem találunk támaszt”, jegyezzük meg jól — ez a komoly, elfogulatlan tudomány szava; hozzátesszi, igaz, hogy: „a paradicsomi existenciára sem”. De a paradicsomi existencia nem is dicsekedett soha avval, hogy geológiai bizonyítékai vannak, (nem is lehetnek ilyen bizonyítékai, mert a paradicsomi állapot még az első emberpár életében megszűnt és így az első ember csontjai sem mutatják azt:) meglepődött tehát a theologiai argumentumokkal, míg a darwinizmus már évtizedekkel ezelőtt fennen hirdette, hogy az igazság csalhatatlan bizonyítékaival rendelkezik a természeti tudományok terén. Addig hirdette, míg végre a darwinizmus, mint ilyen, teljesen hitelvesztetté lón a komoly szaktudomány terén és helyet adott a leszármazási elméletnek, amely többé már nem elvből istentagadó, mint a darwinizmus volt, hanem megengedi a fejlődésben a „belső elvek” érvényesülését is, míg a darwinizmus tisztán külső, mechanikai elvekkel akart mindent kimagyarázni. Darwin maga első kiadásában még kifejezte a Teremtőben, mint végső okban való hitét, utóbb barátjai unszolására kihagyta könyvéből az Isten nevét. Hogy mit ért el vele: félszázad tévedései szomorúan mutatják. Az egész félszázados titáni harc inkább magán viselte a vallásellenes gyűlölködés bélyegét, mint a tudomány haladását s a komolyabb elemek megúnya az egyhangú lármát, folszabadították magukat a tudományba nem illő indulatos divat uralma alól.

Apáthy István, egyik legtekintélyesebb tudósnk

reltetik el, hanem a vármegye nyugati részeitől, ami itt határozott gazdasági veszteség volna.

2. Rimaszombat — Ratkó. A vármegyének a bánréve — dobsinai és feled — tiszolczi vonalak közé eső része teljesen vasut nélkül van. Ez iparunk fejlesztésére is nagy hátrányos. Vasut hiányában az ércben, magnezitban gazdag vidék maga nem kapott ipartelepelt, hanem a föld e nagy kincsei ma sodronykötélpályákkal továbbittatnak feldolgozás céljából a likéri, tiszolczi, hizsnyói vas- és hacsói magnezit gyárakba.

Egyike tehát a legsürgösebb teendőknék, hogy Rimaszombattól Ratkóig vasut legyen, amelyet az elmaradt vidéknek a vármegyei középponttal való gazdasági és adminisztratív kapcsolata, nemkülömben az itt mindig latba eső nemzeti kulturális feladatok megokolnak. E vasut a Balogvölgyének sok, életképes községét érintené. mint Balogtamási, Uzapanit, Mikóháza, alsó és felsőbalog, Meleghegy, Bugyikfalva, Gesztes, Gömörispánmező Ujvácsár, Ratkószabadi, Szásza, Gömörrepás egészen Ratkó mezővárosig, melynek szattyános és szűresapó ipara fejlődésnek indult, e célra modern ipari szövetkezeti telepe van, de vasut hiányában a most mindinkább dráguló fuvarberek miatt nem lehet teljesen versenyképes.

3. Ha idővel e vonal Ratkótól Jolsváig a vashegy mentén Gömörákos, Nandras községek érintésével kiépül, ugy e vidéknek jelentékenyebb rend. t. városa, Jolsva forgalma emeltetnék, a községek természetes kapcsolataikat megkapnák és Gömörvármegyének közep része, a nagyjelentőségű jolsva — nagyrócse — murányi vonala hozatnék közelebb a vármegye szívéhez, holott vasuton ma csak Pelsőczön Bínréve — Feleden át juthat Rimaszombatba.

4. Rimakokova — Rimabánya. E vasut szükségét részben az a helyzet indokolja, amelyet a Rimaszombat — póltári vonalra nézve esetteltünk. De indokolja az is, hogy a Rimócza patak mentén közel esik a m. á. v. feled — tiszolczi vasut Rimabánya állomásához és díjszá-bási szempontból is hozzáférhetőbb, mint a hosszabb és így szükségképen drágább h. é. vasuton át és természetes százasod forgalmi iránylata is e vonalra utalja, mert a vármegyei középponttal való érintkezés szempontjából a póltár — losonci irány alig lesz hasznavehető.

Ezuttal nem kívántunk tovább menő terveket e vármegye vasuthálózatát illetőleg előterjeszteni, mert ezidő szerint csak a legszükségesebb megvalósítandókról szólottunk; ha ezek megvalósulnak, meg fog nyilvánulni azok nyomán a további közsükség, mint p. o. Rozsnyó városnak a tőle keletre eső községekkal, vagy nyugat felé Csetnekkel bányá- és ipartelepekkel, Tiszolcznak Murány-aljával (murányvölgyi h. é. vasut) és Vereskővel (zolyombrézó — breznóbánya — tiszolczi h. é. vasut) Tornaljának Rimaszombattal való kapcsolata stb.“

Értesítők.

A lefolyt tanévről szóló értesítőket a megyebeli tanintézetek vezetői már összeállították, azonban még eddig csupán a rozsnyói róm. kath. főgimnázium nagy gondal összeállított tartalmas értesítőjét, továbbá a dobsinai állami polgári leányiskola és a nagyrócsei állami polgári iskola értesítőjét küldték be lapunk szerkesztőségéhez.

A rozsnyói róm. kath. főgimnázium értesítője ez idén hatalmas kötetben, szép kiállításban jelent meg a Szepessy Géza igazgató gondos szerkesztésében. A fennállásának 250 ik évét ünnepelt jóhírű intézet új, díszes otthonba költözött, s ez nevezetes forduló pontot képez az iskola történetében. Ez az esemény domborodik ki leginkább az értesítőben, mely kitűnően sikerült fénykép felvételekben is gyönyörködteti a szemlélőt. Az új épület és annak helyiségei szép kivitelű képekben láthatók itt. Le van írva szakszerű tollal az egész berendezés, az új épület felavatása, befejezésül Kovács I. Lajos tanár szép

így nyilatkozik: „Közkeletű szólásforma, hogy az emberi haladásnak a létért való küzdelem a rugója, ugy a mint az állati vagy növényi szervezetek tökéletesedése a létért való küzdelmükön alapszik. Mennyi visszaélést szentesítenek ezzel a hazugsággal! „Az a harc még csak nem is szükséges feltétele a haladásnak, hanem örökletes betegsége az emberi létnek, a melytől teljesen független az emberi fejlődés.“ Üres héj a Darwinnak tulajdonított jelszó is, „a harc a létért.“ „Mi az élettudományoknak hivatásos újabb művelői, tudjuk ma már, hogy a Darwin elmélete sem a fejlődés tényét, sem az élőlények sokféleségét nem magyarázza meg.“ (Munkafülosztás az élő szervezetekben és a társadalomban. Kolozsvár, 1904. Idézve: Dr. Eszterházy S. Társadalmi kiválás és kiválasztás.)

A leszármazási elmélet nem lép fel olyan követelésekkel, mint a darwinizmus, kimondja, hogy kedveli ugyan azt az eszmét, hogy az élő lények: állatok és növények fokozatos fejlődés láncolatán egymásután állottak elő, előbb az egyszerűbbek, azután a tökéletesebb szervezetűek, de a fejlődést nem látja megmagyarázva a „létért való küzdelemmel“ vagy a fajok tagadásával, hanem belső elvekkel magyarázza azt: benne volt az egyszerűbb teremtményben az a képesség, hogy tökéletesebbet fejleszthessen, ugy mint a magban benne van már a növény csirája s ez a képesség, ez a fejlődési csira a Teremtőtől van. Tehát nem a véletlen műve a fejlődés, hanem isteni gondolatban, isteni tervben előbb létezett, mint a látható világban alakot öltött.

Ilyen értelemben nem ellenezné a leszármazást a theologia sem, azt hiszem, még az emberre nézve sem maradnának fenn nagy nehézségek, legalább a Mivart-féle magyarázat szerint, hogy t. i. az ember őse lehetett állat, de annak az állatnak lelki képessége értelmes lélekke nem fejlődhetett, hanem az Isten külön teremtő működése hozta létre az értelmes lelket, a mely csak emberben van meg a földön.

Igy elfogadható volna a leszármazás elmélete, ha olyan tudományos bizonyítékokkal rendelkeznek, a melyek előtt kénytelen volna az emberi ész meghajolni, mert utóvégre is egyre megy, hogy az Isten az emberi test anyagát a földből vette-e, vagy fokozatos fejlődés útján állott-e elő az anyag állati formák fölvétele után? Sőt az utóbbi eset mintha Istenhez illőbbnek látszanék!

szavakkal emlékszik meg a tanügyi kormány, a székes káptalan, a premontrei rend s Andrássy Dénes és Géza grófok áldozatkészségéről. Az intézet 250 éves fennállása alkalmából rendezett ünnepély részletes ismertetése is befoglalatik az értesítőben, majd a tanári kar névsorát találjuk, s a végzett tananyag ismertetése után a könyv- és szertárak gyarapodásáról találunk ismertetést. Az ifjuság tevékenysége a Révai-önképzőkörben és a Mindszenty-önképzőkörben lált tág teret. Volt zenekör és a papnövendékeknek külön zenekara is. Az értesítő további részében az elhunyt Nátafalussy Kornél és a nyugalomba vonult Dunay Ferencz működéséről van kegyelelesen és gondosan megirt megemlékezés. A tanév eseményeinek ismertetése után a tanítás eredményéről tájékoztat bennünket az értesítő. Az érettségi vizsgát 26 an. 4 jelölt szeptemberre javító vizsgára, egy pedig a vizsga teljes ismételésre utasított. Jelesen érettek voltak: gróf Andrássy Károly, Fáy Barna, Schneider Andrá s Somokói József. Általános jeles osztályzatot kaptak: I-ső osztályból: Oberle István, Piszony Emil, Tamás Lajos és Potoczky Imre. II-ik osztályból: Frindt Jenő, Salczér Rezső és Szobissek Jenő. III-ik osztályból: Schwarcz Jenő és Szlovik Ödön. IV-ik osztályból: V-ik osztályból: Kis Lőrincz. VI-ik osztályból: Pobožsny Róbert. VII-ik osztályból: Ruber József és Soltész Béla. VIII-ik osztályból: Fáy Barna és Schneider Andrá. Az intézetnek 249 növendéke volt. A statisztikai kimutatások után az értesítőt a jövő évre vonatkozó tudnivalók fejezik be.

Lapunk zártakor vesszük a rimaszombati egyesült protestáns főgimnázium ez idei — Loysch Ödön igazgató által összeállított — értesítőjét, melyet már csak lapunk jövő számában ismertethetünk a többi iskolakéval együtt.

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést ki egyenlítani sziveskedjenek. Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT“ kiadóhivatala.

Előfizetőinket, olvasóinkat és munkatársainkat felkérjük, hogy a lap szellemi részét illető cikkeket, közleményeket és híreket sziveskedjenek e címre küldeni: „Gömör-Kishont szerkesztősége Rimaszombat Erásbet tér 9. sz.“ Mert megtörténhetik, hogy szerkesztőnk távollétében az ő czimére érkezett levelek felbontatlanul maradnak. Az ő saját czimére csakis az igen bizalmas természetű leveleket kérjük küldeni.

Ferdinánd bolgár fejedelem ünneplése.

Coburg Ferdinándot, a bolgárok nagy nevű fejedelmét, kinek az ősi Koháry magyar vér buzog az ereiben s ki igen szereti a magyarokat, mostani garami időzése alatt az ottani Coburg hercegi tisztikar f. hó 7-én meleg ovatóiban részesítette abból az alkalomból, hogy mostan töltötte be fejedelemségének 20-ik évét. Az ünnepély lefolyása a következő volt: Az ünnepély hálaadó isteni tisztelettel kezdődött a garamkohói gyári templomban, melyen részt vett a fejedelem és 4 gyermeke, az összes hercegi tiszték és az egész fejedelmi kíséret, a mise alatt *Gazdik* Károly vereskői plebánus emelkedett hangon tartott beszédet intézett az oltár előtt a fejedelemhez. A mise után a tisztikar küldöttségét fogadta, kiknek nevében *Hering* Samu erdőmester meleg hangon tolmácsolta a jó kívánatokat, a mely megemlékezést meghatott szavakkal köszönte meg a fejedelem. Reggeli után a fenséges család gépkocsikon kirándult az elbajoló *klatnai* völgyben fekvő vadászlakhoz. Az ünnepélyes diszebeden részt vettek mint meghívottak: *Fleischmann* titkos tanácsos, *Markov* tábornok és *Stojanoff* őrnagy, *Tomory* Géza a

De sajnos, a leszármazásra nézve sincsenek alapos, döntő bizonyítékok és így a jóakaraton kívül más érztüllel nem lehetünk ez iránt az elmélet iránt sem. Mert bizony „a palaeolith kőkorszakban erre sem találunk semmi támaszt“, hogy Szabó József szavaival éljünk.

Csodáljuk azt a titáni törekvést, a mely számos tudóst arra ösztönöz, hogy a leszármazási elméletnek tudományos alapokat keressen, bámuljuk azt a szívós kitartást, a mely ki nem merül az ide vonatkozó sikertelenségek Danaidák hordójának töltéséhez hasonló munkáján, elismeréssel kell adoznunk annak a töhretetlen ragaszkodásnak, a mellyel sokan vonzódnak ehhez a vallomásuk szerint be nem bizonyítható elmülethez, sájnálattal szemléljük azt a vallási fanatizmushoz hasonló rajongást, a mellyel sokan jobb ügyhöz méltó buzgalommal csüggenek ezen az eszmén. De azzal a húdolattal mi nem adózhatunk ennek az elmüleletnek, a mellyel a bebizonyított igazságot értelmünk körülkarolja.

A leszármazás elméletét helyesen fölfogva nem látjuk ellentétben a bibliával, de nem látjuk annak elegendő bizonyítékait a geologia kutatott földrétegeiben. sőt kereken kimondjuk, hogy az emberre nézve nem látjuk annak semmi számbavehető bizonyítékát sem.

Régebben, ha valahoi barlangokba diluvialis koponyákat, csontokat letek, Virchow szavai szerint valószággal majomszapot szimatoltak egyes tudósok és szimatoltatnak néha még ma is. Sajnosan kell konstatálnunk, hogy ez a szimat a legkittünőbb orrokat is ugy csalogatja néha-néha, mint a mocsarak lidérczénye az elkábul tétédőt.

„Ha a negyedkori embert tanulmányozzuk, mindig csak oly embert találunk, mint mi. Alig tíz év előtt, midőn turfában vagy czölöpepitményekben vagy régi barlangokban egy koponyát találtak, azt hitték, hogy vad, még egészen fejletlen állatnak csodálatos jeleit láthatják rajta. Valósággal majomszapot szimatoltak. Azonban ez lassanként mindinkább eltűnt. A régi barlanglakók, czölöpepitők s turfaemberek egészen tisztességes társaságnak bizonyulnak be. Oly nagy fejvel bírnak, hogy némely élő boldognak vallhatná magát, ha olyannal birhatna.“ Mondja Virchow. (Lásd Platz: Az ember eredése, faji egysége és kora. 23. lap.) (Folyt. köv.)

járás főszolgabírája, *Hering Samu* és *Okolicsányi Lajos* erdőmesterek, *Bartsch Aurél* és *Antony János* vasgyári tisztek, *Gazdik Károly* plébános. Az ebéd alatt a legkedélyesebb társalgás uralkodott, a fejedelem kedves, megnyerő modorával minden vendégével örömmel beszélgetett, a feszélynek legparányibb nyoma sem volt észrevehető, s a pezsgőnél már úgy nézett ki a diszembéd, mintha az nem is a fejedelemnél lenne, hanem mint a midőn a család tartja összejövetelét. A közel három óráig tartó ebéd után minden vendégtől barátságos szavakkal búcsúzott el a fejedelem. Az ebéd után, mely este 10 és fél óráig tartott, a fejedelem és kísérete gépkocsikon tért vissza a puztamezői vadászkastélyba. Utközben egy sajnós eset történt, amennyiben Garamöl (Telgárt) községben egy fényő gerendát tettek keresztül az uton, a melyen az egyik gépkocsi majdnem felfordult. Szerencsére az éber kocsivezető még idejekorán észre vette az akadályt és oly időben sikerült neki a kocsit megállítani, hogy a gerendán csak a kocsi egyik kereke ugrott által és így senkinek baja nem történt, a kocsin különben csak a kocsivezető ült. Másnap a fejedelem *Tomory* főszolgabíróval megjelent a helyszínen és a lakosságot atyailag figyelmeztette, hogy mily véztes baleset következhet volna be, jövőre igyekezzenek ettől magukat visszatartani. A lakosok értelmesebb része meg volt botránkozva a történet felett és saját kebelükben is nyomozták kik voltak a tettesek. A járás főszolgabírája erélyes nyomozást rendelt el, melynek eredménye az, hogy nem roszakaratu merényletről, de a nép tudatlanságából eredő éretlen tréfáról van szó. A közönség véleményének adunk tehát kifejezést akkor, midőn ezen sajnálatos eset felett megbotránkoztunk, de egyuttal örülünk, hogy baleset nem történt.

Kinevezés. A belügyminiszter a gyermekvédelem terén az állami és társadalmi tevékenységnek összeköttetése czéljából megalkandó rimaszombati menhelybizottság elnökvé *Máriássy Andort*, helyettes elnökvé *Bornemisz László* és *Széman Endrét* nevezte ki 6 évre.

Kitüntetés. *Vig Bertalan* belügyministeri segédhivatali főigazgatónak, városunk szülöttének ő felsége a *Ferencz József*-rend lovagkeresztjét adományozta.

Közigazgatási gyakornok. *Hámos László* nyug. főispánunk fia: *Antal*, ki mostan tette le Budapesten szép sikerrel az államtudományi államvizsgát, a központba megyei közigazgatási gyakorlatra lépett be.

Adomány. Vármegyénk nemeslelkű és áldozatkész főura: gróf *Andrássy Dénes* a dúsai iskola építéséhez 2000 korona adománnyal járult s az összeget Gyürky Pál főesperesnek megküldötte.

Esküvők. *Baráth Kálmán* ág. ev. lelkész f. hó 9-én délután tartotta esküvőjét városunkban csetneki Gyürky Margit tanítónővel, Gyürky Pál ág. ev. főesperes szeretetreméltó leányával. A fiatal párra az egyházi áldást Gyürky Pál főesperes adta nagyszámu és díszes násznép jelenlétében. Násznagyok voltak: *Kubinyi Aladár* kuriai bíró, törvényszéki elnök és *Loysch Ödön* főgimnáziumi igazgató. A fiatal pár az esküvő után másnap reggel elutazott.

A helybeli származású *Kozák István* nyiregyházi főgimnáziumi tanár folyó hó 3-án vette nőül *Kassán Kövér Margitot*, *Kövér János* ottani polgári leányiskolai tanár kedves leányát.

Városunk képviselőtestülete f. évi július hó 18-ikán délután a szokásos órában gyűlést fog tartani. Ekkor kerül szönyegre *Barna Imre* tb. rkapitány, mindnyájunk kedves „Barna bácsijának” nyugdíjaztatás iránti kérvénye is. Meg vagyunk győződve, hogy a képviselőtestület a legmesszebb menő méltánossággal fog elbánni a város egyik legrégebbi, derek, hűséges tisztviselőjével.

Magyar állampolgár. *Hikis Antal* királyhegyaljai lakos, uradalmi gépmester f. hó 11-én tette le a magyar állampolgári esküt *Bornemisz László* alispán előtt.

Elköszent kitüntetés. Garamról vesszük a hirt, hogy néhai *Sziff Gyula*, Coburg hercegi volt helpai főerdész, elévithetlen érdemei megjutalmazásául a hitbizomány jelenlegi uralkodó hercege a „*Szász Ernő házirend II-od osztályu lovagrend keresztjével*” tüntette ki. Sajnos, hogy a központi igazgatóságához egyidejűleg érkezett a kitüntetés az elhunytól szóló gyászjelentéssel s így életében a jól megérdemelt kitüntetéssel már nem élvezhette. — Ezzel egyidejűleg közöljük, hogy az elhunyt utódjául *Kolbenheger Gyula* raktói főerdész van kiszemelve, mint a ki a helpai leégettek ügyét a boldogult szellemében felkarolni és vezetni van hivatva.

Halálozások *Lenner Gyula* helybeli főgimnáziumi tanárt és nejét gyászeset érte, a mennyiben 4 hónapos kis leányuk folyó hó 8-án éjjel meghalt. 10-én temették el.

Szolnokon *Böhm János*, volt helybeli főgimnáziumi tanárt és nejét sújtotta mély gyász *Aranka* nevű kis leányuk elhunytával, mint a következő jelentés tudatja: „A halál angyala a kínos szenvedésektől megváltva, a a jobblét honába vitte f. hó 5-én d. u. 4 órakor a „dícséretes magaviseletű és szorgalmu” elemi iskolás növendékét, a felejthetetlen „mosolygós” 8 éves leányunkat, illetőleg kedves testvérünket: *Böhm Aranka Vilmát*. A korán és váratlanul letört virágszálat folyó hó 6-án, szombaton d. u. 6 órakor visszük ki a *Festő utca* 161. számú lakásunkról a helybeli ref. sírkertbe, a hol a viszontlátás reményében elültetjük.”

Dobsinán özv. *Niki Jakabné* szül. *Petrovics Athanasia* f. hó 5-én 83 éves korában végelegyengülés következtében elhunyt. A tisztos matrona hült tetemeit nagy részvét mellettem tették el f. hó 7-én.

Magyar küldöttség a bolgár fejedelemnél. *Poprád* és *Dobsina* városok együttes küldöttsége tisztelgett f. hó 12-én a megyei Puztamező nyaralóban időzött *Ferdinánd* bolgár fejedelemnél a létesítendő, Dobsinát *Popráddal* összekötő vasút ügyében. A küldöttséget *Kovács István*, *Poprád* város polgármestere vezette. *Ferdinánd* fejedelem szívesen fogadta a megjelenteket és maga is kifejezte azt az óhaját, hogy a vasut *Poprád* felé épüljön ki, egyszersmind kilátásba helyezte, hogy a vasut építése érdekében anyagiakkal hozzájárul. A küldöttség tagjai este a fejedelem vendégei voltak.

A városi rendőrfogalmazói állás iránt már is erős érdeklődés mutatkozik, pedig az állás még meg sem trült. Mi úgy tudjuk, hogy *Szobosszay Sándort* csupán helyettesítésre rendelte ki a főispán *Rozsnyóra* s

hogy az még kérdéses, hogy ki lesz a rozsnói kapitány? Azért már több jelölt nevét forog közzsájon s kapacitálják az embereket, ki-ki a maga jelöltje érdekében. Ugy értesültünk, hogy a folyó hóban csupán az alkaptányi állás kerül betöltésre, melyre a helyettesi minőségben derekasan rászolgált *Fábry Zoltán* ny. főhadnagynak van legtöbb, talán egyedül kilátása.

Az adófelazolamlási bizottság Gyürky Pál főesperes elnöke alatt hétfőn megkezdte működését s a vármegye területéről a kivett III. oszt. keresetadó ellen beadott felszolamlásokat tárgyalják. A bizottságban működik *Abonyi Pál* nyug. megyei tiszti főügyész és *Szakall Barnabás*. A kincstár előadóiként a megyében a III. oszt. adókievitésére kiküldött pénzügyigazgatósági tisztviselők vesznek részt a tárgyaláson, mely jövő hét elején befejezést nyer.

A kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága mult vasárnap *Rábely Miklós* elnöklésével ülést tartott, melyen az iparhatóságot dr. Gyürky Pál főjegyző képviselte. A folyó ügyek elintézése simán folyt le. A pénztár igazgatóságának és vezetőségének mandátuma tudvalevőleg július hó 1-én lejárt, miután e napon a kerületi munkásbiztosító pénztár létesítésére vonatkozó törvény lépett életbe. Az eddigi igazgatóságnak az utolsó negyedben függőben maradt ügyeket kellett elintéznie. Az ülés végén *Rábely Miklós* elnök elismerése kapcsán köszönetet mondott az iparhatósági biztosnak: Gyürky Pál főjegyzőnek azért a meleg érdeklődésért, melyet a betegsegélyző pénztár ügyei iránt mindenkor tanusított, az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjainak, kik mindig a humanismus elvei által vezéreltetve a pénztári tagok és az intézmény érdekeit igyekeztek megvédeni, végül a tisztviselőknél mondott az elnök meleghangú köszönetet lelkiismeretes és buzgó működésükért. Dr. Gyürky Pál dicsérrel és elismeréssel szolt a betegsegélyző pénztár vezetőségének működéséről, megköszöni a gyűlések alkalmával tapasztalt jóindulatot, s kéri az igazgatóságot, hogy őt jó emlékképpen tartsák meg. A tisztviselők nevében *Szücs László* ellenőr-jegyző mondott köszönetet az elismerő szavakért, s ezzel az igazgatósági ülés véget ért.

A város tulajdonát tevő épületekre közzétett önkéntes eladásra szóló árverési hirdetés nem járt valami fényes eredménnyel, mindössze két ajánlat adott be, az egyikben *Braun Zsigmond* vaskereskedő a casinó épületért 75.500 koronát ígér; a másikban *Braun Gyula* és *Jellinek Bertalan* a „Három Rózsáért” ígérnek 84.070 koronát s kötelezik magukat, hogy azt modernül átalakíttatják és berendezik saját költségükön. A város házán most beható számitgatások folynak s tanácskozások az épületek sorsa felől.

A helybeli róm. kath. olvasó-egylet szokásos nyári mulatságát ma: 14-én vasárnap délután 4 órakor tartja a Széchényi-kertben 1 K belépti-díj mellett.

Tennis-verseny. A helybeli tennis-társaság által f. hó 6-án kezdődő versenyeken ez ideig csak a páros mérkőzések nyertek befejezést. Még pedig az első, igen szép díjakat dr. *Soldos Béla*—*Medveczky Erzsike* pár nyerte meg, a második díjat pedig *Uthy Kálmán*—*Hisnyay-Heinzelmann Ellyke* pár vitte el. Az egyes versenyek a kedvezőtlen időjárás miatt vasárnap nyerne befejezést. Szombaton a verseny megnyitása napján vacsorára gyűltek össze az igen szép számban megjelentek, mikor is a társaság zene és táncz mellett jó kedvben, egész reggelig maradt együtt. A részletes eredményt a jövő számban közöljük.

Nehéz eset foglalkoztatta f. hó 12-ikén a helybeli kir. törvényszéket, melynek büntető tanácsa a *Vrestyák György* elleni ügyben ítélezett. Ritkán látni vidéki bíróságnál azt a rendkívüli pontosságot és gyorsaságot, mely nálunk a büntügyek lebonyolítása körül tapasztalható. A most tárgyalt eset f. évi június hó 9-én történt, s 4 hét alatt teljesen előkészítve került a tárgyalásra, melyen *Kolbay Sándor* kir. táblabíró elnökölt, *Mészáros István* és *Fodor Zoltán* voltak a bírák és dr. *Gócs J.* jegyző, *Penygei Lajos* kir. alügyész képviselte a vádhatóságot s *Vrestyák György* erős felindulásban elkövetett emberölés büntetével vádolta, mert *Kohut György*öt *Drahove-pusztán* társával agyonverte. Társa időközben megszökött és körözik. *Vrestyák* a tárgyaláson tagadta, hogy a halális ütéseket ő mérte volna a sujkolóval *Kohut* fejére, mert ő csak a karját ütötte, melyen az elhalt az orvosok véleménye szerint 20 napon tul gyógyuló testi sértést szenvedett. A bíróság igen helyesen fogta fel a dolgot s miután beigazolást nem is nyert, hogy melyiktől származtak a halális csapások, *Vrestyákot* súlyos testi sértésért 2 havi fogságra ítélte, melyből a vizsgálati fogságban leült egy hónapot kitöltöttnek vett.

A Rimaszombat-vidéki vasuti érdekeltség kérelmére a m. kir. kereskedelemügyi miniszterium a Rimaszombat—poltári s a Rimaszombat—raktói vasutak előmunkálati engedélyt további egy évre meghosszabbította s utóbbira az előmunkálati engedélyt keskeny nyomtávú vasut tervére is kiterjesztette. Jelezzük különben, hogy a Rimaszombat—poltári vasut nyomjelzési munkálatai már befejezést nyertek s azt az érdekeltség beterveztette a kereskedelemi miniszteriumhoz jóváhagyás végett. A raktói vasut alapítási tervezeete pedig most hagyta el a sajtót, s ki lesz küldve a községeknek a hozzájárulási összegek megszavazása iránt, a mint ez megtörténik, azonnal hozzáfognak a nyomjelzési munkálatokhoz.

Tanító gyűlés. A „Várgede—Kishonti egyesített alesperesi kerületek kath. tanító köre” folyó hó 1-én tartotta meg rendes gyűlését *Tiszolczon*, a róm. kath. kincstári iskola tantermében. Jelen voltak: a kincstári vasgyárak vezetői, az ottani áll. tantestület tagjai mint vendégek, *Stubendek József* alesperes, kerületi tanfelügyelő rimakokovai, *Ridilla József* sőregi, *Komora János* nyustyai, *Kamm Ede* tiszolczi plébánosok s a kör tagjai teljes számban. *Parák Lázár* világi és *Stubendek József* egyházi elnökök meleghangu s a magyar nemzeti és vallásos nevelésre buzdító megnyitójuk után a közgyűlés egyhangulag *Jókövy Emilt* választotta meg az üresedésben lévő főjegyzői állásra, ki hivatalát azonnal el is foglalta. Körelnök bejelentette, hogy az egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület elnökét: *Tóth Gézá*t X. Pius pápa a tanügy terén szerzett érdemeiért a „Pro Ecclesia et Pontifice” érdemjellet tüntette ki, mire a közgyűlés szeretettel elnökét táviratilag üdvözölte. A közgyűlés örömmel vette tudomásul a körelnök abbéli jelentését, hogy *Mar-*

szó Géza, egyházmegyei főtanfelfügyelő folyó hó 23-án mondja aranymiséjét, mely alkalomból az egyházmegyei tanítóegyesület szeretete s ragaszkodása jeléül azczképalbummal lapi meg. — Jóleső örömmel vette tudomásul a közgyűlés *Bernát* István országgyűlési képviselőnek az egyházi elnökhöz intézett s a hozzá beadott memorandumra vonatkozó válaszát, s mert a közgyűlés meggyőződött arról, hogy nevezett képviselő a tanítók ügyét szíven viseli, neki jegyzőkönyvi köszönettel adózott. — Nagy tetszést aratott *Jókövy Emil* „A szeretet mint nevelési eszköz” című értekezésének felolvasása, a kinek is szaktudással kidolgozott munkájáért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott s munkáját anyagi jutalmazás czéljából a központba felterjesztetni határozta. — A folyó ügyek letárgyalása után a közgyűlés a jövő gyűlés helyéül *Várgedet* jelölte ki. — Körelnök szeretettel üdvözölte *Jókövy János* fazekaszaluzsányi kartársat, a ki immár 41 év óta nemes ambícióval, fíradáságot nem ismerve működik a megye területén, mindig tót anyanyelvű iskolákban, buzgón hintve el mindenütt a hazaszeretet s a vallásosság magvait. A megjelentek igaz szívből jövő jókívánságokkal halmozták el az ősz kartársat s életéhez Isten áldását kérték. — A gyűlés végeztével a megjelentek barátságos közömbre gyűltek össze, a hol *Parák Lázár* a papságot, mint a tanítók segítő-társait éllette, *Stubendek József* egyházi elnök pedig a tanítók egészségére emelte poharát. *Jókövy Emil* a kincstár képviselőt s *Hanák Manó* áll. iskolai igazgatót köszöntötte fel. A közebed végeztével a róm. kath. templomot s a remek új orgonát tekintették meg az egybegyűltek s elismeréssel adóztak *Kamm Ede* helybeli plébános buzgó működésének. Majd a kincstári vasgyárak megtekintésére került a sor, a hol a gyári mérnökök lekötelező magyarázatokkal gazdagították a tagok ismereteit.

Kabaret-est Várgedén. Mult vasárnap nagy volt az élénkség a várgedei fürdő-telepen. Hangzatos falragaszok csalogatták a publicumot már egy hét óta, exotikus nevekkel tarkítva a programot, mely elég ügyesen volt összeállítva, de fel kell hívunk a rendezőség figyelmét arra, hogy máskor ennyi művelzetért ne szedjenek olyan horribilis árt, mint ez alkalommal tették. Mert egy kicsit sok az, ha egy kis fürdőhelyen 3 meg 2 koronára szabják a belépti-díjat és aztán olyan hiányos a rendezés, mint itt volt. Az előadás kezdete 7 órára volt jelezve, de ekkor még nyoma sem volt a rendezkedésnek. 8 óra tájban kezdtek meg az előadást, minden szám között rém hosszú szünet volt, mely erősen próbára tette a közönség türelmét. A helyek össze-vissza voltak, számozatlanul, úgy, hogy némelyik jelen voltunk a 3 koronás „számozott” jeggyel a 7-ik padba kellett ülnie. Egy szóval rendezés nem volt. Az előadás általában sikerült s a közreműködők annyit produkáltak, hogy többet kívánni sem lehetett. A program első száma: „A kis széleburdi” című monológ volt, melyet *Koreny Etelka* rimaszombati ügyes fiatal leány nagy tetszés mellett adott elő. Zajosan megtapsolták. Utána *Sciuto Kornél*, egy olasz származású fiatal ember adott elő kurucz dalokat zenekísérettel. Dilettánsokat nem szoktak kritizálni, tehát nem kritikns szemmel néztük s nem kritikns füllel hallgattuk és első sorban az igyekezetről és jóakaratról kell elismeréssel szólnunk, mikor a nyelvünket nem tökéletesen bíró fiatal ember, magyar ének-szám előadására vállalkozott. A kíséret gyenge volt. A dalokat megtapsolták. *Gabányi „Hypnotizmus”* című kitaláló páros jelenetét nagy hatással adták elő: *Perjessy Irénke* (Feledről) és *Szontag Ödön* (Fiume) A bájos fiatal leány nem várt otthonossággal viselkedett a színpadon, előadása kellemes, megjelenése rokonszenves s eleven, könnyed mozdulatai nagyban előmozdították sikerét. *Partnere* is jól adta elő mondókáját. Mindketten zajos tetszést arattak. A rendezőség *Koreny Etelkának* és *Perjessy Irénkének* szép virágcsokorral kedveskedett. —

„A áruló” című melodráma következett ezután, melyet *Sciuto* igen ügyesen, nagy hatással adott elő. A melodráma az ő szerzeménye. Jól van megírva, csinos keretbe beállítva. *Judas Iskairóth* személyesítője volt a szerző, s előadásán meglátszott a sokoldalúság. Lelkes tapssal fejezte ki a közönség tetszését s az ügyes fiatal embernek ismételt meg kellett jelennie a pódiumon. Ezután *Gabányi kitaláló monológiát* „A kakasulón” címmel adta elő *Bíró Sándor* Budapestről. Látszott, hogy az előadó egészen otthonosan érezte magát az emelvényen. Sok közvetlenséggel, igen jó felfogással és tetszetősen adta elő a közismert monológot, melylyel élénk derűtséget és nagy tetszést keltett. A zajos és szünni nem akaró közönségnek eleget téve, még a „Légy” című általában ismert monológot adta elő kitaláló, szintén élénk tetszés között. Végül a „Két svihák” című vígjátékban jeleskedett *Sciuto Kornél* és *Szontag Ödön*. Előbbi különösen jó alak volt, s a közönség meggyőződött arról, hogy ez egy igazán tehetséges és ügyes fiatal ember, ki egy fürdőhelyen az életet fel tudja pezsdíteni. Jó előadó, meglehetősen hangja is van, kellemes társalgó, ügyes tánczos, leleményes és ötletes fiatal ember, ki partnerével: *Szontag Ödönnel* együtt az előadás sikere érdekében sokat és sikerrel buzgókodott. Az egészben az volt a hiba, hogy ha 7 órakor kezdtek volna, azok, a kik 9 órakor visszakartak jönni Rimaszombatba, végig nézheték volna az egész előadást. Igy azonban a nagy költséggel szemben csak a felét láthatták, mert az előadás 3/4 10-kor ért véget. Vacsora után táncmulatság volt, melyre már idegenek is betértek egy tudulóra. — A különvonat éjjel után nem 1 órakor, hanem kettőkor indult, s ez a feledi és rimaszombati publikumot hazaszállította, s 3 óra tájban a hűvös éjszaka után kissé dideregve érkezünk haza. — A mulatságról — melynek tiszta jóvedelme a várgedei olvasókör és iskolák javára fordítatik — következő nyilvános elszámolást vettük: A különvonatra *Kubinyi Bertalan* földbirtokos 44 kor., *Kohn Albert* fürdő-tulajdonos 50 kor. és *Gottlieb Armin* fürdővendéglős 50 koronát adtak. Felülfizettek még: *Stefanik Károly* 3 kor., *Barát Károly* 1 kor., *Olman Lajos* 40 fill. Az összes bevétel 337 kor. 82 fillér. A kiadások 260 kor. 79 fill. A tiszta haszon 67 kor. 3 fill.

Fejbevert ember. *Uzapanyton* f. hó 8-án *Dovecz Hacı* János még eddig ismeretlen okból *Mács* Istvánt a kasza nyelvél úgy fejbe ütötte, hogy eszméletét veszve nyomban összeesett, s ily állapotban szállították be 10-én a helybeli közkórházba, hol a szerencsétlen ember f. hó 13-án meghalt.

Vármegyénk nemes családal. Forgon Mihály gőmörminályfalvai lakos az összes megyebeli nemes családok multját, kiválók tagjainak szereplését önálló oklevéltári kutatások alapján megírja. A munka czime-ekkel és leszármazási táblákkal 500—600 oldalra terjed, sőt lehet, hogy terjedelmesebb is lesz s 8—10 korona lesz az ára. Most a szerző kéri, hogy azok, kik az érdekesnek ígérkező munkára reflektálnak, ezt tudassák vele.

Családi viszály. Osgyanban f. hó 7-én szomorú végű összeütközés volt id. Véghe Jozsef és hasonnevű fia között. Az apa és fia régi haragosai egymásnak, mert a fia, az öreg állítása szerint, nem jó szemmel nézi, hogy apja asszonyt akar a házhoz hozni. Vasárnap élénk szóvita után a fiatal Véghe neki ment atyjának s szörnyen elverte, úgy hogy a 65 éves öreg ember alig birt kiszabadulni s még azon éjjel behozták őt a vármegyei kórházba.

Halálosvégű baleset. Zádorfalán a Horkai Lajosnál dolgozó öreg Bettes György f. hó 7-ikén meg- rakott szekeren szalmát vitt és utközben egy bukkanóhoz értek, hol a szalmára fektetett létra lecsuszott s a szerencsétlen ember utána kapott a létrának. Eközben a lovak közé esett s a terhes szekér keresztül ment az ember törzsén. A súlyosan sérült embert beszállították a kórházba, hol f. hó 11-ikén a szenvedett sérelmek következtében meghalt.

Vállalat. A helybeli kir. törvényszék és járás- bíróság épületének fentartási munkálatait a miniszter engedélyezte, s a kőműves munkát 772 kor. 89 fillérben állapította meg. Miután a munkára folyó hó 8-án megtartott árlejtésen ajánlat nem adatott be, augusztus hó 14-én újabb versenytárgyalás lesz. E napon d. e. 10 óráig lehet beadni a zart ajánlatot, addig is a feltételek a hivatalban I. em. 6. megtekinthetők.

Menetrend. A mav. vonalain május hó 1-én lépett életbe az új menetrend, melyből városunkat és vidékét leginkább érdekli az, hogy a szokásos nyári fűrdővonat Balogfala és Feled között közlekedik. Budapest és Dobsina között a közvetlen kocsik most már nem Fülel felé közlekedik, hanem Miskolcra át. Budapestről indul este 9 óra 40 perczkor, s Dobsináról indul Budapest felé d. u. 4 óra 51 perczkor. — A Feled-tiszolci vonalon következő vonatközlekedés van:

Feledről indul reggel 7 ó. 12 p., 9 ó. 2 p., 11 ó. 30 p.; délután 1 ó. 25 p., 3 óra 55 p., 5 ó. 40 p.; este 8 ó. 10 p., 9 óra 31 perczkor.
Rimaszombatba érkezik reggel 7 ó. 42 p., 9 ó. 55 p., 12 ó. 15 p.; délután 2 órakor, 4 ó. 33 p., 6 ó. 15 p.; este 8 ó. 57 p., 10 ó. 6 p.
Tiszolcra érkezik délelőtt 11 ó. 54 p.; délután 2 ó. 4 p., 6 ó. 40 p.; este 11 ó. 6 p., 12 ó. 5 p.
Tiszolcra indul reggel 4 ó. 28 p., 6 ó. 10 p., délután 12 ó. 55 p.; 4 ó. 55 p., 7 ó. 12 p.
Rimaszombatba érkezik reggel 6 ó. 25 p., 8 ó. 3 p., 10 ó. 13 p.; délután 2 ó. 50 p., 4 ó. 36 p., este 7 ó. 11 p., 9 ó. 1 p.
Feledre érkezik reggel 6 ó. 55 p., 8 ó. 33 p., 10 ó. 50 p.; délután 3 ó. 17 p., 5 ó. 5 p., este 7 ó. 41 p., 9 ó. 30 p.

Anna-bál

2-3

fog megtartani **Csiz fűrdőben f. évi július 27-én** a helybeli tüzoltó-egylet javára. Kéretik a tisztelt közönség pártfogása. Belépti-díj 1 kor.

Értesítés.

Tisztelt vevőinket és üzletbarátainkat ezennel értesítjük, hogy ékszerész és óraszületünk a czég egyik belső tagjának: **Enyedi Miksa** urnak elhunytá daczára ezután is a régi bejegyzett czég alatt fog lennállani és kérjük a jövőben is t. üzletbarataink és vevőink szives pártolását.

Rimaszombat, 1907. július hó.

TIGERMANN és ENYEDI,
óras- és ékszerészüzlet Rimaszombat,
Erzsébet-tér. (Pénzügyigazgat. épület.)

Erdők

tűzifatermelésre vagy műfatermelésre Gőmör és a szomszédos megyékben kespénzfizetés mellett megvételre kerestetnek. **Czim** a kiadóhivatalban.

Pályázati hirdetés.

2883—1907. — Rimaszombat r. t. városnál nyugdíjazás folytán megüresedett s évi 1400 korona fizetés, 350 korona lakpénz járandósággal s nyugdíj jogosultsággal egybekötött **rendőr-alkapitányi** állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom ennél fogva azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képzettségüket igazoló s eddigi működésükről szóló bizonylataikkal szabályszerűen felszerelt kérvényeket hivatalomhoz **folyó év július hó 15-ének** déli 12 órájáig annál inkább nyujtsák be, mivel az elkésleten érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Rimaszombat, 1907. július 6.

Dr. Kovács, polgármester.

Tégla eladás.

1000 darab — Likér olvasztó-telep ab kemenceze — 40 korona. — Állomás öt percz.

8-12

Kuchta Dániel Nyustya.

Hirdetés.

Tornalja nagyközség képviselőtestülete megbízásából közzétetik, hogy az itteni megüresedett községi **szű- lésznői állásnak** évnegyedenként 50 koronával, utólagosan fizetendő 200 korona rendes évi fizetés és szű- léseknél a vármegyei szabályrendelet szerinti díj mellett választás utján betöltésére folyó **július hó 31-ik** napjának délutáni 3 órája tűzetett ki.

Vármegyei szabályrendelet szerinti első osztályú szűlésznők által a folyamodványok felszerelve a községi előljáróságnál nyujtandók be.

Tornalja, 1907. évi július hó 7-én.

1-2

Varga Boldizsár, bíró.

Fodrásznő

ki a hajfésülést Budapest legelőkelőbb fodrásztermében sajátította el, ajánlkozik uri hölgyeknek mindennapi fésülésre. **Mázik Anna** (Szentpéteri-utca 17. sz.)

2-2

Hirdetés.

3937. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a m. kir. **Allamvasutak kisa- játító kérelmére** az 1881: XLI. t. cz. 32. és 46. §§-ai alapján a rimaszombati 726. sztkönyvi 2654—2. hrsz., 667. sztkönyvi 1935 hrsz., 678. sztkönyvi 1981. hrsz., 667. sztkönyvi 1986, 1987., 1988., 1989., 1990. hrsz., 664. sztkönyvi 1991. hrsz., 516 sztkönyvi 1979/1. és 737. hrsz. ingatlanokból összesen 3350 □-ól kisa- játított területre vonatkozólag a kártalanítási eljárás elrendeltetett, annak megkezdésére és tárgyalására **1907-ik évi augusztus hó 1-ének** d. e. 9 órája ezen kir. törvényszeknél I. emelet 16. sz. alatt kütűzetett, arra az érdekeltek azon figyelemzetéssel idéztetnek, hogy elma- radásuk a kártalanítás föltött hozandó érdemleges határo- zatot nem fogja gátolni.

Rimaszombati kir. törvényszék, 1907. június 30.

Salzmann, **Kubinyi Aladár,**
kir. tszéki jegyző. kir. tszéki elnök.

RÁBELY KÁROLY

KÖNYVKÖTÉSZETE

RIMASZOMBAT, Kossuth Lajos-utca 5. sz.

Alulirott tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség szives tudomására, hogy a már négy év óta fennálló és a legjobb hírnek örvendő

könyvkötészetemet mindenféle legújabb rendszerű gépek, divatos betűk, körzetek, díszítő tárgyak stb.-vel szereltem fel; miért is **ajánlom szolgáltatás- ségemet** bárkinek a könyvkötészet körébe tartozó munkáknak pontos, divatszerű és szolid kivitelben való elkészítésére.

Felhívom könyvkötészetemre a vidéki jegyző és tanító urak, valamint a **kaszinók, olvasó- körök és énekkarok** jóakaratu figyelmét is, kérve pártfogásukat.

Itt említem meg és hívom fel a vidék figyel- mét, hogy vármegyénk minden nagyobb helyén **megjelenek országos vásárok alkalmá- val** a raktáromon levő több mint **ötven külön- böző-féle kivitelű ima- és énekes könyveim- mel;** a melyek a legutányosabb áron nálam sze- rezhetőek meg; — ugyanakkor **bekötni való műveket is átveszek,** miáltal a postai küldes feleslegessé válik.

A nagyérdemű közönség jóakaratu pártfogását ismételtén kérve, vagyok kiváló tisztelettel

RÁBELY KÁROLY,

Rimaszombat, Kossuth Lajos-utca 5. sz.

Saját műhelyemben készült butorok!

BUTOR

a saját műhelyemben készült, feltűnő olcsó, — nagy választék — szép és jó kivitelben kapható:

Deutsch Géza

kárpitos és díszítő butorraktárában, **Kossuth Lajos-utca 3. sz.,** (dr. Weinberger Rezső ügyvéd ur házában.)

Saját műhelyemben készült butorok!

Bernáthegyi kutya-kölykök.

Dijazott szülőkötől származó faj-tiszta, hosszú szőrű Bernáthegyi kutya-kölykök kaphatók, esetleg öszre előjegyezhetőek: **Szoyka Pálnál Rimaszom- bat.** Kérdézősködéseknél **válasz-bélyeg kére- tik.** — Kivánatra a szülőkötől fénykép is kapható. Ugyanott I. ső angol **pávás** és **parókás faj- galambok** is kaphatók.

3-3

Birtokvétel.

Kerestetik megvételre vagy bérbe egy 2—500 magyar holdig terjedő — lehetőleg a vasúthoz közel fekvő — birtok lakással. Ajánlatok alulirott megbízotthoz küldendők. Részletes leírás kéretik. Serke 1907 július 11. **Szécsi Oszkár.**

Birtok eladás.

A **kövi** határban fekvő tagosított urbéri birtok, mely áll:

60-1124 kat. hold jó szántó,

12-0104 kat. hold jó rét,

3 1417 kat. hold terméketlen,

0-0704 kat. hold kert a hozzá tartozó

erdő s legelő-illetőséggel, lakásokkal s gaz- dasági épületekkel eladó. — Az érdeklődők tudakozódhatnak **özv. Gocsó Jánosné** tulajdonosnál Kövi és **Gocsó Emilné** Felsővály.

Hirdetés.

128. sz. — Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102 § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszéknek 1906. évi 1169. számú végzése következtében **dr. Hertsko Jenő** ügy- véd által képviselt **Schwarz Jakab** javára **Bellér László és társai** ellen 560 kor s jár. erejéig 1906. évi február hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján 440 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lo utáni cesplőgép, szórórosta, lovak, szekerek, varrógép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbíróóság 1907. évi V. 118/6. számú végzése folytán 560 kor. tőkeköve- telés, ennek 1905. évi december hó 15-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 116 korona 56 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Szentsimonyban alpereseknél leendő megtartására **1907. évi július hó 25-ik** napjának délelőtti 11 órája hatá- ridőül kütűzetik és abhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingó- ságok az 1881-ik évi LX. t. cz. 107. és 108. §§-ai értel- mében kespénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szűk- ség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felűltoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rimaszécs, 1907. évi július hó 8 napján.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődeje Kassán, Vám-utca 11. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit a **nyári időnyre,** nevezetesen:

Cséplőkészleteit könnyű járással jár- gány vagy gözmozdony általi hajtásra.

Kézi cséplőgépeit járgányhajtásra is alkalmazva, szalmazúzó készülékkel vagy anél- kül. **Backer- és magtár-rostait,** továbbá mindennemű **szivattyukat, gözgépeket** és **gőzkazánokat, szeszgyár-beren- dezéseket,** m. p.: **Henze-főzőket, cuk- rosítókat, malata-, burgonya-zúzókat, malom berendezéseket** stb.

Gépgyárunk gyártmányainak **jelentékeny készletét tartjuk állandóan.** Gazdasági gépeink képes, valamint öntődeink gyártmányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük.

4-6